

до въоръженъ конфликтъ съ Турция и зап. държави, сж по-пречили на осъществяването на казанитѣ ходатайства. Самъ Захарий презъ време на Кримската война, като руски поданикъ, се принуждава да напусне България и да чака свършека на войната въ околноститѣ на Одеса.

Но всичко, що сж вършили Зах. Княжески, Ковачевичъ и Алекс. Екзархъ въ смисълъ на извикване руската помощ и съдействие въ дѣлото на нашето образование, е било дѣло на частенъ починъ и е ставало изгласно и поединично. При това то възбудило и неблагоприятни мѣлви, както всрѣдъ руското общество, тъй и всрѣдъ българскитѣ влиятелни кръгове. А сръбскитѣ „разпопица“ Ковачевичъ дори зле изложилъ българското име, каго злоупотрѣбилъ съ довѣрието на Рилския мѣнастиръ и съ събранитѣ предмети и суми. . .

Скоро и двамата главни деятели на по-организуванитѣ благотворителни начинания въ полза на новобългарското образование, Вас. Априловъ и Н. С. Палаузовъ, единъ следъ другъ, се раздѣлятъ съ тоя свѣтъ и пренасятъ въ вѣчността.

Настъпва Кримската, или тъй наречена *Източна война* (1853—56). Отново се пробужда у българитѣ надежда, че Русия ще имъ се притече на помощъ и ще довърши дѣлото на тѣхното духовно и политическо освобождение. Отъ предишния опитъ българскитѣ патриоти се убедили, че съ разединени единични сили трудно ще може да се постигне нѣщо по-сжществено въ светото дѣло на българското образование, и че става необходимо да се начертае една опредѣлена програма на дейность, която да се осъществява отъ правилно организувано сдружение, утвърдено отъ руското правителство. Само при това условие е могло да се разчита на желаното съдействие и на помощъ отъ страна на руското правителство и общество. Едновременно съ грижитѣ за основаването на такова дружество въ Одеса, предприети сж били и мѣрки въ посока да се запознае по-добре руското правителство и общество съ българския народъ. Тукъ се отнасятъ редицата мемоари, подадени на надлежни отговорни и авторитетни мѣста и лица отъ главния деецъ по учредяването на благотворителното българско дружество въ Одеса, Ник. Христофоровичъ Палаузовъ, който по време на Кримската война се намиралъ при Главната руска квартира въ качеството на посрѣдникъ между руситѣ и българитѣ при тѣхнитѣ взаимни сношения и въобще съ назначение, да въздействува върху своитѣ съплеменници българи споредъ указанията и плановѣтъ на Руското правителство (виж. Барсовъ стр. 5—7).